

1995 A MEGHASONLÁSOK ÉVE

FONTOSABB ESEMÉNYEK

Január 28.

A siófoki MSZP-frakcióülésen lemond Békési László pénzügyminiszter, miután úgy látja, hogy nincs remény egységes kormányzati gazdaságpolitika folytatására. Az év során a kormány összetétele összesen hat helyen változik, azaz csaknem 50 százalékban. Nem volt könnyű megtalálni a válságkezeléshez leginkább megfelelő kormányzati felállást. Nem is sikerül teljesen.

Február 10.

A TGM vége. A választások után szinte azonnal elkezdődtek a háromoldalú tárgyalások a munkaadók, a munkavállalók, illetve a kormány között a jövőben követendő gazdaságpolitika alapvető irányát illetően. Félév múltán ezek eredménytelenül értek véget, s mind a három fél a másik kettőt hibáztatta a kudarcért, ami egyúttal a mélyülő társadalmi-gazdasági válság újabb jeleként is értékelhető volt.

Április 20.

Az utóbbi évek legjelentősebb szociális tiltakozó akciója, 86 órán át tartó vasutasstrájk kezdődik. Az év során egyébként 27 fontosabb tüntetés, sztrájk, egyéb ágazati megmozdulás jelzi a megszorító gazdasági intézkedések kedvezőtlen társadalmi fogadtatását. Március 3-án a pedagógusok ezrei tüntetnek a minisztériumuk előtt, a december 15-én a 25 százalékos béremelést követelő országos pedagógussztrájkban 160 000-en vesznek részt. Tüntetnek év közben a diákok, a könyvtárosok, a tűzoltók, az egészségügyi dolgozók, az erőművek dolgozói stb. Utólag kész csoda, hogy a sok-sok egyedi megmozdulás nem állt össze átfogóbb népharaggá.

Békési László a siófoki frakcióülésen lemond pénzügyminiszteri székéről, mert nem lát esélyt az általa sürgetett reformok kormányzati elfogadtatására

1995 az események szintjén a Bokros-csomag, a privatizációs csúcsbevétel, a végtelennek tűnő koalíciós huzakodások, a tüntetések éve – és Torgyán József népszerűség-felívelésének esztendeje volt. Közelebbről, részleteiben vizsgálva a sokoldalú meghasonlások és a végleges illúzióvesztések évének bizonyult 1995.

A baloldal akkor – és talán azóta sem – volt képes elfogadhatóan feldolgozni sem a maga, sem pedig a választótábora számára azt a fordulatot, ami az előzetesen beígért, „szakérte-

Bokros Lajos arra készülődik februárban, hogy az MSZP frakció tagjait meggyőzze az általa meghirdetendő radikális változások szükségességéről
!!Kéne még egy kis szöveg!!

2009 2008 2007 2006 2005 2004 2003 2002 2001 2000 1999 1998 1997 1996 **1995** 1994 1993 1992 1991 1990 1989 1988

nagyobb részben a lakossági jövedelmek rovására rendezték át a társadalom jövedelmi viszonyait. Mindezek nyomán a magyar gazdaság nem is oly sok idő után egy fenntarthatóbb növekedési pályára tudott állni, csak éppen a hiányzott ahhoz, hogy ennek árát társadalom többsége elfogadja. Ezt a hiányosságot az akkori ellenzék könnyörtelenül – olykor a szociális demagógia minden eszközét bevetve – folyamatosan ki is használta.

Helyreállt a rend, megint van gazdaságpolitikai vezérkara az országnak... Kinevezik Bokros Lajost, Suchman Tamást és Surányi Györgyöt
!!Kéne még egy kis szöveg!!

lem” vezérelte kormányzás helyett következett. A kényszerek diktálta kormányzást, a gyors pénzügyi, költségvetési összeomlást megakadályozni hívatott tűzoltást, egyszóval azt, hogy gyökeresen mást kellett tenniük, mint amit előzetesen – az 1994. évi kampányban – Magyarország népének megígértek.

A liberálisok legkésőbb 1995 októberére beletörődtek abba, hogy ezután együtt fognak sodródni, égni, lejárátódni és tekintélyt, támogatottságot, népszerűséget veszíteni a Horn-vezette kormányval. S abba is, hogy periferizálódásukat követően a végelszámoláskor nagyon kevésbé számíthatnak majd a gazdaságos, történelmi léptékű szempontok utólagos érvényesülésére.

A jobboldal eleinte némi zavarral élte meg, hogy az új helyzetben leginkább a harsány szociális demagógia, a kocsmai szintű hangoskodás számára terem babér. Az egykori antalli, mérsékelt tábor nehezen leplezhető riadalommal nézte, ahogyan Torgyán József népszerűségének csillaga március után hónapról hónapra egyre fényesebben ragyogott. Ez az év lett ugyanis az FKGP aranykora; májusban pártjuk népszerűségében beérte a kormányzó szocialistákét, majd az év utolsó hónapjában valamennyi közvélemény-kutató cég azt regisztrálhatta, hogy – ha vékonyan is, de – a kiscgazdák váltak az ország legnépszerűbb politikai formációjává.

Az újjászervező – és jócskán legyöngült – jobboldalon

A BOKROS-CSOMAG LÉNYEGÉRŐL

Március 12-én, vasárnap bejelentik az új pénzügyminiszter, Bokros Lajos és az új jegybankelnök, Surányi György által közösen jegyzett, gazdaságpolitikai csomagot, amelyet a kormányfő, Horn Gyula is demonstratíván vállalt. Új világ kezdődött Magyarországon, a Bokros-csomag kora. Az eredeti elképzeléseket a névadó 25 pontban foglalta össze, utólag egyértelműen megállapíthatjuk, hogy a tervek nagy része egyáltalán nem teljesült, főleg az államháztartás radikális átalakításához fűzött remények nem váltak valóra. A csomaghoz kapcsolódott intézkedések együttes hatásaik-

ban azonban nagyon is alkalmasak lettek a legsürgetőbb cél elérésére: a feltartóztatatlannak tűnő pénzügyi-költségvetési összeomlás elkerülésére. A jelentős leértékeléssel, majd a csúszó leértékelés bevezetésével, a vámpótlékkal, illetve a radikális költségvetési egyensúlyt javító döntésekkel sikerült még abban az évben jelentős fordulatot elérni a külkereskedelmi mérleg hiányában, s az államháztartásban. A kiadáscsökkentő javaslatok egy része ugyan elvérzett az alkotmánybírói beavatkozások nyomán, ám így is teljesült egy fontos szándék: a vállalkozói szféra és az exportképesség javára,

1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 **1995** 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009**FONTOSABB ESEMÉNYEK****Június 13.**

Az országgyűlés heves szócsaták közepette megszavazza azt a magyar–szlovák alapszerződést, amelyet Horn Gyula még márciusban írt alá Párizsban – nem kis mértékben a nyugati hatalmak intenzív nyomására. A szlovák fél sem ratifikálta ezt a dokumentumot az év végéig, ráadásul novemberben olyan nyelvtörvényt fogadtak el, ami nyilvánvalóan ellenkezett az alapszerződés szándékaival és szellemével.

Június 19.

Az országgyűlés újabb öt évre köztársasági elnökké választotta Göncz Árpádot. Az elnök már évek óta a legnépszerűbb magyar politikusnak számított, ezért újraválasztása nem okozott meglepetést. Az ellenzék ellenjelöltet is állított, Mádl Ferenc személyében, aki összesen hetvenhat szavazatot kapott.

Június 26.

Cannes-ban az Európai Unió vezetői átadják a magyar és a többi csatlakozni szándékozó ország kormányfőinek azt a Fehér Könyvet, amely félezer oldalon tartalmazza az uniós tagsághoz vezető út teendőit. A könyv nem más, mint egy többéves, átfogó jogharmonizációs program menetrendje.

Július 9.

A három hónapos koalíciós válság kezdete. Horn Gyula egy tévéinterjúban bejelenti az általa kívánatosnak gondolt kormányzati átalakítás kereteit és személyi feltételeit. E nyilatkozattal mintegy negyedéven keresztül tartó kölcsönös üzengetés, fenyegetőzés, szelidebb és durvább politikai zsarolási akciók sorozata veszi kezdetét. Az SZDSZ-nek folyamatosan lehetősége nyílik koalíciós partnersége tényleges súlyának tesztelésére, Horn Gyula pedig újra és újra megismerheti kormányfői szuverenitásának határait. A közvélemény által nehezen átlátható szóbeli háborúskodás szeptember 28-án ér véget, kölcsönös engedmények jegyében.

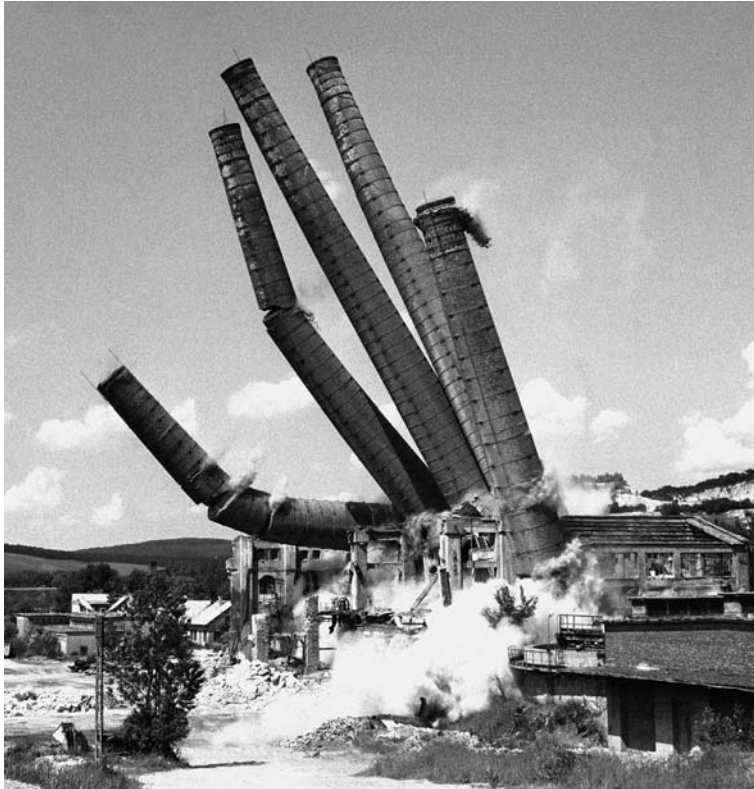

A hallgatói önkormányzat képviselői hátukon viszik a magyar felsőoktatás koporsóját... Vezetésükkel a tandíj bevezetése ellen tiltakozó egyetemisták ezrei vonulnak a pénzügyminisztérium elé

Bokros Lajos kijön a pénzügyminisztérium előtt tüntető diákok közé, és megpróbálja elmagyarázni a tandíjfizetés, valamint a többi kellemetlen reformlépés szükségességét

2009 2008 2007 2006 2005 2004 2003 2002 2001 2000 1999 1998 1997 1996 **1995** 1994 1993 1992 1991 1990 1989 1988

Nehézipar Magyarországon. A kilencvenes évek derekára az egykori szocialista nagyipar romjaiban hever, nyomában sok százezret érintő munkanélküliség jön létre

Egész évben tüntetések tucatjait szervezik a szakszervezetek, valamennyi nagyobb foglalkozási csoport elégedetlen a korábban megszerzett jogaik megnyirbálása miatt

FONTOSABB ESEMÉNYEK

Október 20.

Megállapodnak a pártok a médiatörvény végleges szabályairól. A december 21-én elfogadott törvény létrehozta az ORTT-t, mint a média feletti felügyeletet gyakorló, vegyes jogállású szervezetet, megteremtette a közszolgálati egységek felett őröködő kurtóriumok alapjait, s körvonalazta a jövőbeni média-privatizáció feltételeit. E törvénnyel lezárult a sokéves médiaháború, s elkezdődött az új korszak, a kereskedelmi média, valamint a pártkurtóriumok uralma.

1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 **1995** 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009

Kezdődik a tanév...
Egyetemisták hosszantartó
demonstrációja szeptemberben
a Kossuth téren

belül a Fidesz vezérkara hosszas tanácstalansággal dolgozta fel, hogy érvelő, szakszerű, a tárgyi-lagosságra is ügyelő kormánybírálatokra egyáltalán nem vevő a magyar társadalomnak még az a része sem, amely a kormányzati politikát direkten elutasítja. És az a törekvésük is kudarcba fulladt, hogy – Polgári Szövetség néven – a négyfelé töredezett jobboldal integrációját megvalósítsák.

A lakosság csalódása ugyan számokkal is leírható, de a maga igazi mélységében aligha reprodukálható. A különböző mérések a koalíciónak, s ezen belül a szocialisták népszerűségvesztésének, a kulcsfontosságú politikusok megítélésének változásait jól mutatják, ám a csalódás ennél többrétegű és sokkal nehezen korrigálható jelenség volt. Nem egyszerűen arról volt szó, hogy az egykori választótábor egy év után meggondolta volna magát, hanem az egész intézményrendszer, az átmenet alap-

vető pillérei iránt ingott meg a bizalom. A parlamenttel, a kormánnyal, az egész pártrendszerrel szemben változott meg a közhangulat, s az év végén a többséget már a kételkedők, a tartózkodni kívánók, a senkiben sem bízók nagy csoportjai alkot-

ták. Jellemző adalék: 1995-ben a lakosságon belül kétszeresére nőtt a privatizációval szemben kifejezetten bizalmatlanok aránya, miközben az év egyetlen igazi „sikertörténete” a Kelet-Európa-szerte példátlan méreteket öltött magánosítás folya-

mata volt. Miközben a régió egyetlen országaként több tőkét vonhattunk be, mint előtte évenként, s mint a régió egésze együttvéve.

Ám ezek a fejlemények áldozataivá váltak az időközben kialakult kettős társadalmi mérce polarizáló hatásainak. Minden fontos jelenségről, eredményről, kudarcról elkezdett kialakulni a bal- és a jobboldali autentikus magyarázat, s az ország észrevétlenül elkezdett „békében” együtt élni a kétféle féligazság rendszerével. A kormányzati oldal nem volt képes (alkalmas) a maga eredményeinek, a kényszerek nyomása alatt megszületett teljesítményének a kellően elfogadható tálalására. A jobboldal pedig előbb-utóbb beérte a zsigeri szintű, felszínes és a különösebb erőfeszítéseket nélkülöző, érzelmi bázisú támadá-

MIÉP-tüntető október 23-a előestéjén szélsőjobboldali csoportokkal karöltve igyekeznek a növekvő indulatokat a maguk javára fordítani

2009 2008 2007 2006 2005 2004 2003 2002 2001 2000 1999 1998 1997 1996 **1995** 1994 1993 1992 1991 1990 1989 1988

sok azonnali sikereinek learatásával. Ennyiben az 1995-ös év kulcsa, gyökere, s némileg magyarázata is a későbbi másfél évtizedben mindinkább reménytelennek tetsző „pártbeszéd szokásoknak”. Az ekkoriban kialakított pozíciókhoz, suta érvrendszerekhez, korabeli mániákhoz kötődve formálták meg a szembenállók az azóta is élő, múlthoz és jelenhez köthető ellenségképeiket és legfontosabb identitás-politikai önképeiket.

1995 az általános illúzióvesztés éve lett. Előtte évekig milliók hitték úgy, hogy keserveik, kudarcuk elsődleges oka egy hozzá nem értő, amatőr kormány alkalmatlanságában rejlik. De majd az újabb választások után, a totális csere nyomán helyreállíthatóak lesznek az egykori harmonia körülményei. Nem így történt. Ennek az évnek a legdurvább leckéjét az adta, hogy a

baloldali kormányzat is ugyanazt a könyörtelen piaci, kapitalista-globalista érvrendszert vágdosta a magyar társadalom fejéhez, mint az elődje. Kiderült, a Nyugat nem lesz fogékonyabb hazánk legújabb kori szenvedéstörténeteinek ballib-politikai mezben előadott változatára sem S ezután ugyanazok a kíméletlen kritériumok várnak reánk is, mint összes kelet-európai, szerencsétlen sorstársunkra, ráadásul most már semmiféle hozott, éltanulói privilégiumunk sincs. A társadalom elsőprő többsége 1995-ben jött rá, hogy a rendszerváltásnak keresztelt átmeneti folyamat véglegesen elsöpörte a régi világot, ám az újnak a megtanulásához hosszú évek kellenek, melyek során összehasonlíthatatlanul több lesz a kockázati elem annál, mint amennyit 1988–1989 fordulóján remélni/sejteni lehetett.

Egy sokéves meddő küzdelem váratlanul sikeres befejeződése: valamennyi párt médiapolitikusa jóváhagyólag szignálja az elkészült médiatörvény tervezetét

PRIVATIZÁCIÓS CSÚCSÉV

Május 9-én a parlament elfogadta az új privatizációs törvényt, s ennek alapján hatékonyabb szervezeti háttérrel, a korábbiakhoz képest meglepően eredményes magánosítási, kiárusítási folyamat vette kezdetét az év utolsó három hónapjában. Még novemberben sikerült külföldön eladni a MOL részvénytársaságának jelentős hányadát. December 6-án Az ÁPV Rt. Igazgatósága eredményt hirdet a hazai energiaipar privatizációs pályázatairól. Hat áram-, négy gázszolgáltatót és két erőművet adtak el ezen a napon. S december utolsó napjaiban a Matáv magánosításáért is több mint százmilliárdos bevételt könyvelhetett el az ÁPV Rt. Az év végére az összesített privatizációs bevétel 481 milliárd forint lett, csaknem háromszor anynyi, mint amit eredetileg ter-

veztek, s 20 százalékkal több, mint ami az 1990–1993 közötti évek összesített bevétele volt. Pedig október végén a privatizációs bevétel még alig haladta meg a 30 milliárdot. December 21-én névszerinti szavazással elfogadják a költségvetést, de előtte két nappal a koalíciós többség – a kormányfői szándékkal szemben – megszavazza az úgynevezett Gaál-Keller-féle javaslatot, amely szerint a privatizációs bevételek mindenekelőtt az adósságtörlesztésre fordítandók.

!!Kéne még egy kis szöveg!!

